

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen aanleg van een zonneveld op een
gronddepot te Delfzijl

Rapport 2015-038

G.H. Bonhof
J. Melis
E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen aanleg van een zonneveld op een
gronddepot te Delfzijl

Rapport 2015-038

G.H. Bonhof

J. Melis

E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv

ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	Invraplus, Postbus 44, 9750 AA Haren
Titel	Toetsing Flora- en faunawet in verband in verband met de voorgenomen aanleg van een zonneveld op een gronddepot te Delfzijl
Auteurs	G.H. Bonhof, J. Melis, E. van der Ploeg
Datum	17 augustus 2015
Pagina's (inclusief bijlagen)	28
Opdrachtnr	-
Projectnr	2015-080
Rapportnr	2015-038
Status	Definitief
Akkoord	Drs. G.J. Berg (adviseur ecologie)
Paraaf	

Foto omslag:

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Bonhof GH, Melis J & van der Ploeg E (2015) Toetsing Flora- en faunawet in verband in verband met de voorgenomen aanleg van een zonneveld op een gronddepot te Delfzijl. KenB rapport 2015-038. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Invraplus bv

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

COLOFON	3
SAMENVATTING	7
1 INLEIDING	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Doel	9
1.3 Opzet	10
1.4 Volledigheid	10
2 WETTELIJK KADER	11
2.1 Flora- en faunawet	11
2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998	15
2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst	17
3 HUIDIGE NATUURWAARDE ONDERZOEKSGBIED	19
3.1 Gebiedsbeschrijving	19
3.2 Speciale Beschermingszones	19
3.3 Waargenomen soorten	19
4 CONCLUSIES	23
4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	23
4.2 Eindconclusie	24
5 LITERATUUR	25
BIJLAGE I WAARGENOMEN SOORTEN IN HET PLANGEBIED EN HUN BESCHERMINGSSTATUS	27

Samenvatting

In opdracht van Invraplus, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met in verband met de voorgenomen aanleg van een zonneveld op een gronddepot te Delfzijl. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 9 ha en ligt ten zuiden van Delfzijl. Het plangebied bestaat uit een verlaten gronddepot, waarop zich inmiddels een rietvegetatie ontwikkelt. Het plangebied wordt omsloten door een houtwal, welke in verband met de aanleg van het zonneveld deels zal worden gekapt of verlaagd.

Tijdens de veldbezoeken op 8 mei, 1 juni en 17 juni 2015 (avondbezoek) is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Flora- en faunawet relevante planten- en diersoortgroepen.

Op basis van de veldbezoeken wordt geconcludeerd dat de natuurwaarde van het plangebied beperkt is. Tijdens de veldbezoeken zijn twee licht beschermde zoogdiersoorten aangetroffen; Ree en Vos. Het is niet uit te sluiten dat enkele andere algemene soorten zoals enkele muizensoorten in het gebied voorkomen. Dit betreft soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat, met uitzondering van de Buizerd, de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met het oog op de Buizerd in het najaar of vroege voorjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

Omdat verblijf van vleermuizen met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden uitgesloten, wordt nader onderzoek naar deze soortgroep niet noodzakelijk geacht.

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving. Voor een correcte omgang met de vossenburcht dient voorafgaand aan de werkzaamheden een plan van aanpak te worden opgesteld.

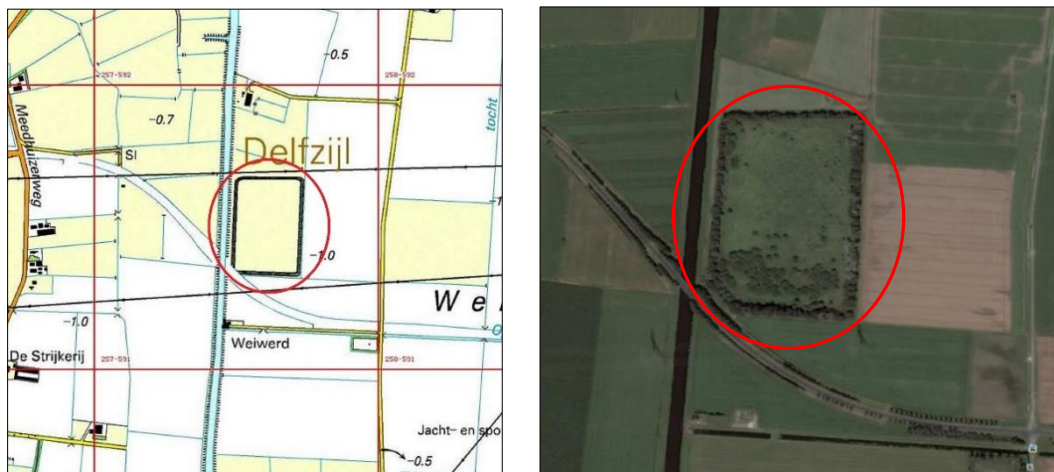
In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van Invraplus, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenomen aanleg van een zonneveld op een gronddepot te Delfzijl. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 9 ha en ligt ten zuiden van Delfzijl. Het plangebied bestaat uit een verlaten gronddepot, waarop zich inmiddels een rietvegetatie ontwikkelt. Het plangebied wordt omsloten door een houtwal, welke in verband met de aanleg van het zonneveld deels zal worden gekapt of verlaagd.

Het plangebied bevindt zich binnen het kilometerhok met de Amersfoort coördinaten 257-591 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Figuur 1 Links de globale situering van het plangebied binnen het km-hok 232-580 (rood omcirkeld). Rechts een luchtfoto met rood omlijnd het plangebied (bron: Google Earth).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Hiertoe moest voor eventueel aanwezige beschermde soorten worden nagegaan of de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen. Bij verwachte overtreding van verbodsbepalingen moest worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd (zie 2.1). Daarnaast moest worden nagegaan of er eventuele negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving (zie 2.2).

1.3 Opzet

Tijdens de veldbezoeken op 8 mei, 1 juni en 17 juni 2015 (avondbezoek) is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Flora- en faunawet relevante planten- en diersoortgroepen. Het bestaan van beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebieden en gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur), in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van Economische Zaken (EZ).

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan beschreven. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied (en de directe omgeving) aanwezig en/of kunnen hier verwacht worden?
- Wat is het effect van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten?
- Worden er verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden, en zo ja welke?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Moet er een ontheffing worden aangevraagd?

1.4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Op grond van de veldbezoeken in mei en juni 2015 denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

2 Wettelijk kader

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Anonymus 1979, 1992). Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000) van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De laatste wijzigingen aan de Natuurbeschermingswet zijn van kracht sinds de invoering van de Crisis- en herstelwet uit 2010. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van het ministerie van EZ (mijn.rvo.nl).

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES¹-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn de volgende soorten als beschermd aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (met uitzondering van Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis);
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Zorgplicht en verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust gelaten worden (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).

- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren

¹ CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat;

- Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten;
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Beschermingsregimes

In 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de huidige opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (Figuur 2). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 1-soorten*. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. De gunstige staat van instandhouding in Nederland is momenteel niet in het geding en ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;
- **Regime 2:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 2-soorten*. Dit betreft de 'overige beschermde soorten'. Deze soorten zijn beschermd en de gunstige staat van instandhouding in Nederland kan in het geding zijn. Ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;
- **Regime 3:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 3-soorten*. Dit betreft de 'strikt beschermde soorten'. Voor deze soorten geldt dat de gunstige staat van instandhouding in Nederland duidelijk in het geding is en/of dat ze vermeld staan in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De eerste groep betreft soorten die middels een Algemene Maatregel van Bestuur door de voormalig minister van LNV zijn

aangewezen (AMvB bijlage 1-soorten). De tweede groep betreft soorten uit bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn;

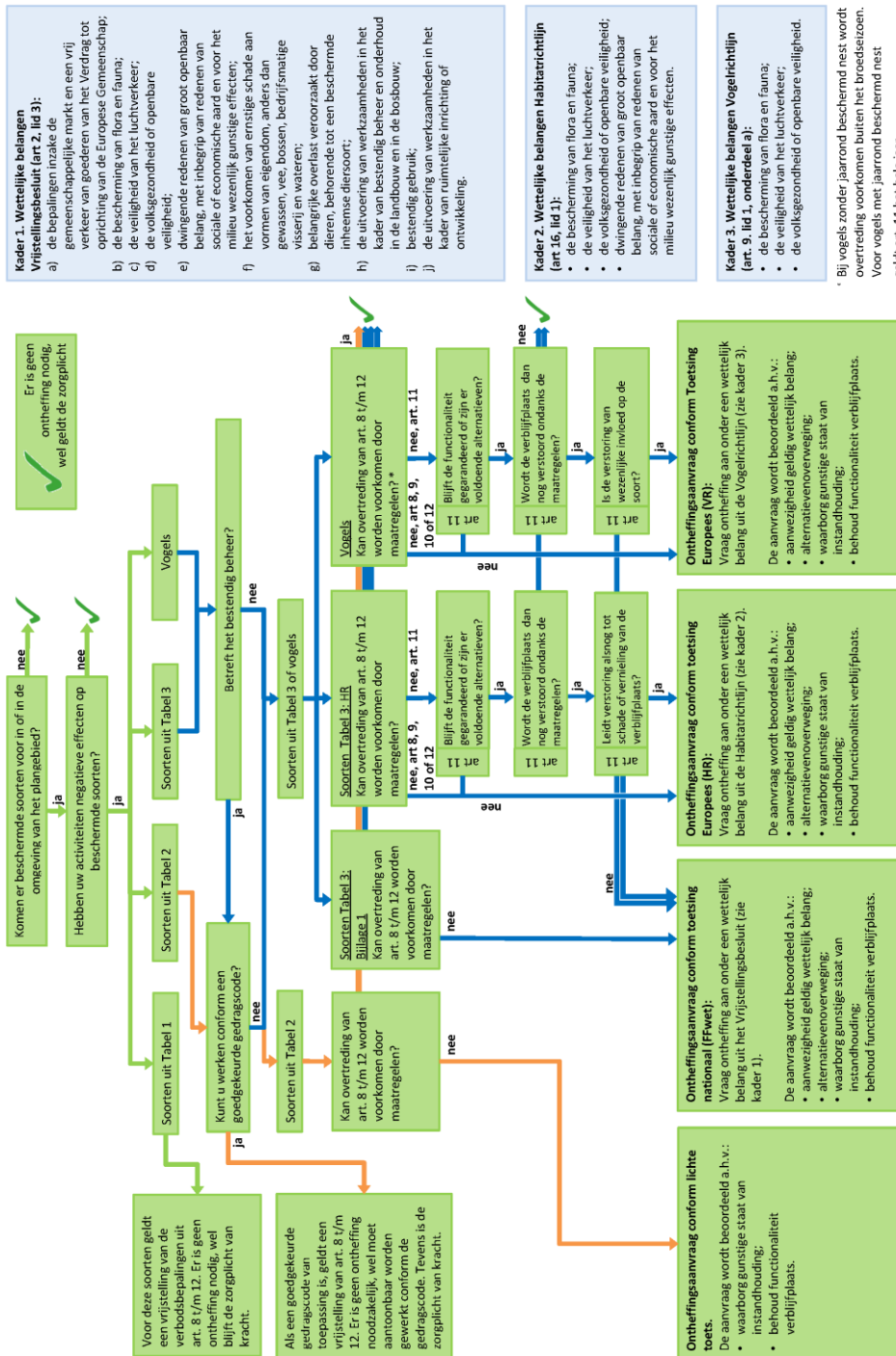
- **Vogels:** Vogels zijn niet in één van bovengenoemde tabellen opgenomen en worden onder de Flora- en faunawet apart behandeld. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken zijn jaarrond beschermd. Er worden vier categorieën van nesten onderscheiden die hele jaar door zijn beschermd:
 1. *Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil);*
 2. *Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus);*
 3. *Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk);*
 4. *Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).*

Hoe te handelen bij het aantreffen van beschermde soorten

- **Tabel 1-soorten:** Voor soorten uit tabel 1 geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling die in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen (AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet). Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (artikel 2) blijft wel onverminderd van kracht.
- **Tabel 2-soorten:** Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. In zo'n code staat hoe u tijdens werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren voorkomt of minimaliseert. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en worden ingediend voor goedkeuring. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren moet een ontheffing worden aangevraagd (zie Figuur 2).
- **Tabel 3-soorten:** Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde

gedragscode. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren of wanneer het activiteiten betreft die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkelingen moet een ontheffing worden aangevraagd (zie Figuur 2).

- **Vogels:** Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust (artikel 10), of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord (artikel 11), zijn verboden. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, holen en dergelijke), inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten zijn, én slechts gedurende de periode dat er wordt gebroed. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen (voor de meeste vogels 15 maart - 15 juli) dient te worden ontzien. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is een omgevingscheck nodig. Dit houdt in dat een deskundige moet vaststellen of in de omgeving voldoende gelegenheid bestaat voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden of te bouwen. Wanneer dit niet het geval is dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dit niet mogelijk dan zal een ontheffing moeten worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Figuur 2 Stroomschema Flora- en faunawet artikel 8/m 12

2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet

betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden
- Beschermde natuurmonumenten
- Wetlands

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen (zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritair soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie (LNV 2005).

Verlenen van vergunning op grond van Natuurbeschermingswet

Projecten en andere handelingen in of buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Ook als activiteiten buiten een beschermd gebied plaats zullen vinden en negatieve gevolgen kunnen hebben voor het gebied, moeten deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als significante negatieve effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk zijn:

1. zeker geen negatief effect: geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig;

2. mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: Verslechterings- en Verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend;
3. kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Doordat overheden en terreinbeherende organisaties bij hun beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten, wordt gehoopt dat van de nu bedreigde organismen er in de toekomst een aantal niet meer bedreigd zal zijn en dus van de Rode Lijst afgevoerd kan worden. De Rode Lijst-soorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

1. uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
3. verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
5. ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
6. bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
7. kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
8. gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied betreft een baggerdepot rechthoekig van vorm met een afmeting van 250 bij 340 meter. Het perceel wordt omgeven door een aarden wal die ruim een meter boven het maaiveld uitsteekt. Aan de west- noord- en oostzijde grenst het gebied aan landbouwpercelen. Aan de oostkant ligt een brede watergang “Afwateringskanaal van Duurswold”. Aan de zuidkant ligt een halfdroge sloot. Op de zuidwesthoek (buiten het gebied) liggen meerdere utiliteitsobjecten van het waterschap, de Gasunie en de NAM. Op de aarden wal groeien diverse soorten loofbomen zoals Wilg (*Salix sp.*), Berk (*Betula sp.*) en Meidoorn (*Crateagus sp.*). Aangezien het depot al vele tientallen jaren bestaat zijn dit intussen 10-20 meter hoge bomen geworden. Binnen in het depot ligt aan de zuidzijde een soort wilgenbroekbos en aan de noordzijde voornamelijk een open gras-/rietland. Her en der staan solitaire bomen van diverse soorten. Het gebied is te betreden via toegangen in de noordoosthoek en in de zuidwesthoek. Binnenin het gebied loopt een gemaaid wandelpad langs de bomen dat regelmatig begaan wordt. Ook de rest van het terrein wordt regelmatig gemaaid en/of geklepeld.

Figuur 3 Overzicht van het plangebied. Op de linker foto de begroeiing op de aarden wal. Op de rechter foto een overzicht van het middenterrein en zicht op het wilgenbosje

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied of het NNN (Natuur Netwerk Nederland). In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. Het meest nabijgelegen wettelijk beschermde gebied, de Waddenzee (Natura 2000-gebied) bevindt zich op een afstand van circa 5 kilometer van het plangebied.

3.3 Waargenomen soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens de veldbezoeken op 8 mei, 1 juni en 17 juni 2015 zijn waargenomen of waarvan het zeer

waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten

Tijdens de veldbezoeken zijn in het plangebied geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst aangetroffen (Bijlage I). Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden ook geen beschermde soorten verwacht.

Libellen

Tijdens de veldbezoeken zijn in het plangebied geen beschermde soorten aangetroffen (Bijlage I). Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden ook geen beschermde soorten verwacht.

Dagvlinders

Tijdens de veldbezoeken werden in het plangebied geen dagvlinders aangetroffen (Bijlage I). Op grond van de terreinkenmerken worden hooguit enkele algemeen voorkomende soorten in het plangebied verwacht.

Amfibieën

Tijdens de veldbezoeken werden in het plangebied geen amfibieën aangetroffen. Op grond van de terreinkenmerken en het ontbreken van water binnen het plangebied, worden geen beschermde soorten in het plangebied verwacht.

Vogels

Tijdens de veldbezoeken werden 16 vogelsoorten aangetroffen (zie Bijlage I). Alle aangetroffen soorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Twee soorten hebben de status 'gevoelig' op de rode lijst, Graspieper (*Anthus pratensis*) Gele kwikstaart (*Motacilla flava*). Daarnaast zijn in het plangebied twee (verlaten) nesten van vermoedelijk een Buizerd (*Buteo buteo*) (Figuur 4). De nesten waren in meer of minder mate vervallen, maar de soort is tijdens de veldbezoeken wel meerdere malen gespot. Nesten van Buizerd zijn jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ze niet vernietigd mogen worden, ook al zijn ze verlaten. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden (zie verder hoofdstuk 4)

Zoogdieren

Tijdens de veldbezoeken werd twee licht beschermde soorten (tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) aangetroffen. Het betreft de Ree (*Capreolus capreolus*) en de Vos (*Vulpes vulpes*). Streng beschermde soorten worden in het plangebied niet verwacht. Er is wel een vossenburcht aanwezig in het plangebied (zie Figuur 4, Figuur 5) met mogelijk zeven ingangen die actief gebruikt worden. Tijdens het laatste veldbezoek werden twee volwassen vossen en drie jonge dieren rond de burcht aangetroffen.

Omdat na twee veldbezoeken de kans op verblijfplaatsen van vleermuizen gering werd geacht, maar vanwege het dichte bladerdek, toch niet helemaal kon worden uitgesloten, is een aanvullend avondbezoek gedaan. Hierbij zijn in het gebied zelf geen vleermuizen

Figuur 4 Locatie vossenburcht en verlaten nesten Buizerd

Figuur 5 Actief gebruikte ingangen vossenburcht

aangetroffen. Boven de watergang, ten westen van het gebied was Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aanwezig. Dit betreft een gebouwbewonende soort. In het plangebied is echter geen bebouwing aanwezig, waardoor ook geen sprake is van een verblijfplaats van deze soort. Verder zijn in het plangebied en ook in de directe omgeving geen vleermuizen gehoord. Dit sluit zeker Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en Watervleermuis (*Myotis daubentoni*) uit, want die waren dan zeker waargenomen. Voor Rosse vleermuis ligt dit wat moeilijker, omdat deze soort verder van het verblijf foerageert. Rosse vleermuis kan echter worden uitgesloten omdat

deze een boom nodig heeft die in een relatief open zone bereikt kan worden. Een dergelijke boom is tijdens de bezoeken niet aangetroffen. Geconcludeerd kan worden dat het huidige plangebied geen specifieke waarde heeft voor vleermuizen. Er zijn geen vast verblijfplaatsen aangetroffen.

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten.

4 Conclusies

4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Tijdens de veldbezoeken zijn twee licht beschermde soorten aangetroffen; Ree en Vos. Het is niet uit te sluiten dat enkele andere algemene soorten zoals enkele muizensoorten in het gebied voorkomen. Dit betreft soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen. Echter, ondanks de algemene vrijstelling geldt voor deze soorten wel de zorgplicht. Dit houdt in, dat alle in het wild levende dieren van onvervangbare waarde zijn en dat men 'voldoende zorg' in acht moet nemen. Opzettelijke doden of onnodig lijden moet voorkomen worden.

De geplande werkzaamheden zullen voor de Ree geen problemen geven. Op het moment dat de werkzaamheden starten zal deze soort het gebied mijden. Voor de Vos ligt het anders door de aanwezigheid van een bewoonde burcht. In principe zou de burcht op grond van zorgplicht niet verwijderd mogen worden. Echter volgens artikel 65 van Flora en faunawet, aanwijzing landelijke vrijstellingssoorten, is het toegestaan om zonder ontheffing hinder- of schadetoebrengende dieren te weren. Op dit moment zijn aangewezen: Vos, Canadese gans, Konijn, Houtduif, Zwarte kraai en Kauw. Dit houdt in dat het toegestaan is zodanige maatregelen te treffen, dat deze dieren wegblijven (voorbeeld: plaatsen van een vossenkerend raster).

Gezien de bovenstaande vrijstellingen en werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen hoeft er geen Flora en faunawet-ontheffing aangevraagd te worden voor het verjagen, verontrusten of het vernietigen van het leefgebied van de vos. Wel geldt de algemene zorgplicht. In het kader van realisatie van het plan voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden, een plan van aanpak worden opgesteld om de vos op zorgvuldig wijze en met mitigerende maatregelen te verjagen. Dit kan bijvoorbeeld door het toepassen van gefaseerde kap van het leefgebied of door bouwwerkzaamheden en lichtmasten te plaatsen in het directe leefomgeving. De maatregelen die nodig zijn om de vos te verjagen moet men tijdig inzetten en in ieder geval buiten de kraamperiode. Er moet voorkomen worden, dat er jongen in de burcht achterblijven en het individuele dier moet de kans krijgen om de burcht zelfstandig te verlaten alvorens deze vernietigd wordt.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden verwacht wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Ook in de aanwezige beplanting binnen het plangebied kunnen broedende vogels zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en het plangebied te inspecteren vlak voor de start van de werkzaamheden en vlak voor de kap van bomen. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Omdat er vervallen nesten van Buizerd zijn gevonden en het dier tijdens de bezoeken

regelmatig is gespot wordt aanbevolen de kapwerkzaamheden in het najaar uit te voeren. Mocht een dier in opnieuw gaan nestelen in het plangebied dan is dit nest meteen jaarrond beschermd en mag de boom waarin het nest zich bevindt, niet meer gekapt worden.

4.2 Eindconclusie

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving. Specifiek ten behoeve van de aanwezige vossenburcht dient een plan van aanpak te worden opgesteld.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat met, uitzondering van de Buizerd, de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met het oog op de Buizerd in het najaar of vroege voorjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

Omdat verblijf van vleermuizen met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden uitgesloten, wordt nader onderzoek naar deze soortgroep niet noodzakelijk geacht.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

5 Literatuur

- Anonymus (1979) Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus (1992) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus (1998) Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus (2000) Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- Berg GJ, Brochard CJE, van Goethem J, Loonstra AJ, Mulderij G, Patberg W, van der Ploeg E, Verweij GL & Wolters G (2013) Monitoring in het kader van de Stedelijke Ecologische Structuur Groningen 2012: kerngebied Stadspark. KenB rapport 2012-056. Koeman en Bijkerk bv, Haren.
- Koelman RM (2006) *Vleermuisonderzoek Noordelijke Hogeschool Leeuwarden*. VZZ rapport 2006.38. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.
- LNV (2004) *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna*.
- LNV (2005) *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- LNV (2009) *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 23 april en 12 juni 2015. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen (tabel 1, 2 of 3), vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn daarom aangegeven met +; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	RL
Vaatplanten			
Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>	-	-
Esdoorn	<i>Acer</i>	-	-
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	-	-
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	-	-
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>	-	-
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	-	-
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>	-	-
Lijsterbes	<i>Sorbus</i>	-	-
Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>	-	-
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	-	-
Pruim	<i>Prunus</i>	-	-
Riet	<i>Phragmites australis</i>	-	-
Wilg	<i>Salix</i>	-	-
Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>	-	-
Libellen en waterjuffers			
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-
Vogels			
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	+	-
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	+	-
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	+	-
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	+	7
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	+	7
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	+	-
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	-
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	+	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	-
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	+	-
Zoogdieren			
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	1	-
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	1	-

